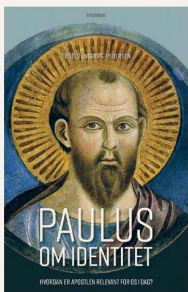

TEKST: HANS KRAB KOED, LEKTOR PÅ LÆRERUDDANNELSEN VED UC SYD OG CENSORFORMAND

Paulus kan kvalificere identitetstænkningen

Vi kan lære af apostlen Paulus, at særidentiteter reelt kun er mulige, hvis de samtidig går op i en højere fælles identitet. Professor (em.) Troels Engberg-Pedersen bringer i bogen *Paulus om identitet* Paulus i samtale med Francis Fukuyama

Titel / Paulus om identitet – Hvordan er apostlen relevant for os i dag?
Forfatter / Troels Engberg-Pedersen
Forlag / Gyldendal 2020
Sidetallet / 220
Pris / 250 kr.

Identitet er vor tids store kampplads og markør, når vi for tiden taler MeToo og krænkelsespolitik.

Troels Engberg-Pedersen er igen kommet med en spændende, vedkommende og nytænkende bog om Paulus. *Paulus om identitet* følger op på hans sidste bog *Den nye Paulus og hans betydning*. Det er yderst interessant, om Paulus også kan bidrage til at nuancere og kvalificere den aktuelle meget spændende, men også udfordrende identitetstænkning. Især er det inspirerende og konstruktivt, at Engberg-Pedersen tænker Paulus sammen med Francis Fukuyama, en af vor tids største tænkere. Fukuyamas bog om identitet og værdighed, næsten en bibel for mange, udfordres så fint her af Engberg-Pedersen.

Det nye Paulusparadigme baner vejen

Ifølge Engberg-Pedersen er identitet et gennemgående tema i Paulus' breve. Engberg-Pedersens teologi repræsenterer det såkaldte nye Paulusparadigme, som indledtes i 1977 af Paul Sanders, *Jesus and Judaism*.

Sanders beskriver, hvordan Pauluslæsningen har glemt at se ham i egen historisk kontekst. Sanders' forskning sætter spørgsmålstegn ved den traditionelle protestantiske idé om, at retfærdiggørelse af syndere sker af nåde alene i modsætning til det påståede jødisk-farisæiske begreb 'gerningsretfærdighed'.

Dette nye paradigme og indsigt sandsynliggør, at man inden for den evangelisk-lutherske tradition har tolket Paulus for snævert ud fra Luthers opgør med den katolske kirke og fået et for ensidigt fokus på retfærdiggørelsen af tro, sådan at forholdet mellem lov og tro er skævvredet. Frigjort for et for snævert syn på loven kan man i stedet se på Paulus' selvforståelse ud fra en forståelse af, at frelsen allerede er realiseret, og hvad det har af konsekvenser for etikken. Dette åbner for aspekter af identitetstænkningen.

Jeg skal anerkende den andens plads

Både for Paulus og Fukuyama står en fælles identitet øverst, og de forskellige identiteter befinder sig nedenunder en fælles paraply. Alle hver på sin plads, med plads til hinanden. Det er

en stiltiende kontrakt, en etisk patos statueret af, at jeg til gengæld skal anerkende den andens plads for at have min plads. For vi er fælles om Kristus.

Hos Paulus formuleres det således: "For I er alle Guds børn ved troen, i Kristus Jesus. Alle I, der er døbt til Kristus, har jo iklædt jer Kristus. Her kommer det ikke an på at være jøde eller græker, på at være træl eller fri, på at være mand og kvinde, for I er alle én i Kristus Jesus" (Gal 3,26-28).

På samme måde, som vi er fælles om Kristus, er vi fælles om det multikulturelle, som dog ikke på samme måde kan samle noget som helst. Paulus tænkes således ind i krydsfeltet mellem identitet og anerkendelse i et liv sammen i et nødvendigt fællesskab omkring Kristus.

Inspiration fra stoicismen medfører at forskelle bliver ligegyldige

Paulus er desuden præget af stoicismen, hvilket her betyder, at individuelle passioner underordnes den fælles tro: "De, som hører Kristus Jesus til, har korsfæstet kødet sammen med lidenskaberne og begæringerne. Lever vi i Ånden, skal vi også vandre i Ånden. Lad os ikke bilde os noget ind, lad os ikke tirre og misunde hinanden" (Gal 5,24-26). Nu lever vi i kærlighedens fællesskab, hvor der ingen forskel er på nogen, og der er plads til alle uanset nation, krop, køn eller status. Sådan er det i den nye identitet i den nye apokalyptiske virkelighed, en virkelighed der for os måske fremstår som et ideal, men som for Paulus var virkelighed i hans forståelse af Jesu snarlige genkomst.

Den stoiske tilgang betyder også, at forskelle i egentlig forstand er ligegyldige. Det er en sand kristustroendes identitet, at forskelle ikke adskiller, de er underordnet. I parentes bemærket er Engberg-Pedersen opmærksom på, at Paulus fordømmer homoseksualitet, idet det er udtryk for selvcentrering og selvoptagethed – hvilket Engberg tænker i dag lige så vel kan gælde heteroseksuelle forhold. Det, som står fast hos Paulus, og som er konsistent, er, at kristustroende både er fælles om en kristusiden-

titet samtidig med, at man på et lavere niveau kan have mange andre identiteter. Det er således også den kristustroendes opgave at erkende og anerkende de andres ret til troen, at vi er ens uanset forskelligheder. Derfor er særidentiteter kun reelt mulige, hvis de går op i en højere fælles identitet. Det er denne dobbelte tænkeform, hvor fælles identitet står øverst og de andre forskellige identiteter nederst hver på sin plads, der giver plads til det samlende, at jøder, grækere, herrer og slaver, mænd og kvinder er ét i Kristus. En aktiv accept idet den kristustroende ikke tænker på sit eget, men på de andres ve og vel.

Næstekærlighed fører til universalisme

Når alle tænker på de andres lykke, bliver der faktisk plads til den enkelte. Der er i sidste ende kun en identitet, som integrerer og giver lige universel værdighed.

Lad mig citere Søren Kierkegaard her: "I at være Konge, Tigger, Lærd, Riig, Fattig, Mand, Qvinde o. s. v. ligne vi ikke hinanden, deri ere vi jo netop forskellige; men i at være »Næsten« ligner vi ubetinget alle hinanden. Forskjelligheden er Timelighedens Forvirrende, der mærker ethvert Menneske forskjelligt, men »Næsten« er Evighedens Mærke – paa ethvert Menneske. [...] men Du seer det kun ved Hjælp af Evighedens Lys, naar det gennemlyser Forskjelligheden" (*Kjerlighedens Gjerninger*).

Vestlig kultur bygger således til dels på Paulus' udsagn om; at "Her kommer det ikke an på at være jøde eller græker, på at være træl eller fri, på at være mand og kvinde, for I er alle én i Kristus Jesus." Det er en universalistisk tanke med ligeværd og plads til individualiteter, som Paulus har tilfælles med stoicismen. Udfordringen består nu i at få omsat disse tanker og indsigter til undervisningen i folkeskolen. At få det implementeret i lærebøgerne, så den traditionelle evangelisk-lutherske Paulusforståelse ikke skal stå alene, men suppleres med nye indsigter til gavn for større gensidig anerkendelse af mangfoldighed og forskellighed i en multikulturel og flerreligøs virkelighed. ■

Både for Paulus og Fukuyama står en fælles identitet øverst, og de forskellige identiteter befinder sig nedenunder en fælles paraply.